

onder het fideicommiss vallende goederen, ten opzichte van derden als de uitsluitend rechthebbende wordt aangemerkt, terwijl voor het overige de wettelijke voorschriften voor vruchtgebruik van overeenkomstige toepassing zijn. Dat betekent voorts dat K2 het vermaakte moet bewaren en in stand houden (zoals een vruchtgebruiker), tenzij, zo zegt de tekst van 4.4.5.4 lid 2 tweede zin, *de erflater (A)* aan de bezwaarde (K2) de bevoegdheid heeft toegekend om de goederen te bezwaren en onvoorwaardelijk te vervreemden. Hier kan mijns inziens nog een probleem van overgangsrecht schuilen: immers nu heeft de met een fideicommiss bezwaarde erfgenaam/legataris *op grond van de wet* de bevoegdheid om te vervreemden en te verteren, artikel 4:1036 BW. Aanvulling van artikel 132 Ow lijkt mij dan ook gewenst.

Indien A vóór de invoering van de wet overlijdt zullen mijns inziens ook de eventueel ten tijde van overlijden van A nog niet geboren afstammelingen van Pieter, indien Pieter vóór K2 zou komen te overlijden, verwachter kunnen zijn. Indien A echter na invoering van de wet overlijdt zal dat op grond van artikel 4.3.2.2 lid 1 niet het geval zijn.

Algemene opmerkingen

1. Onder het nieuwe recht telt de waarde van hetgeen krachtens een verblijvingsbeding zonder redelijke tegenprestatie toevalt aan een mede-eigenaar mee voor de berekening van de legitieme portie. Voor zover de legitimaris kan inkorten op die mede-eigenaar is de vordering van de legitimaris eerst opeisbaar als de mede-eigenaar overlijdt, mits die mede-eigenaar is óf de echtgenoot, óf de geregistreerd partner óf een levengenezel met wie erflater een gemeenschappelijke huishouding voerde én (in het laatste geval) het beding bij notarieel vastgelegde samenlevingsovereenkomst is gemaakt (dus niet bij de akte waarbij bijvoorbeeld een huis gekocht wordt en in die leveringsakte een verblijvingsbeding is opgenomen?) aldus artikel 131 Ow.

2. Op de vereffening van vóór de invoering van de wet opengevallen nalatenschappen zijn de bepalingen van het nieuwe recht van toepassing vanaf het moment van invoering van de wet, artikel 137 Ow. Zijn reeds vóór de invoering van de wet maatregelen genomen, die het nieuwe recht niet meer kent (bijvoorbeeld het faillissement van de nalatenschap of de benoeming van een curator over een onbeheerde nalatenschap), dan blijven die maatregelen ook na de invoering van het nieuwe recht hun kracht behouden.

3. De schadevergoeding die artikel 4.5.3.8b toekent aan schuldeisers ten laste van een wettelijke vertegenwoordiger van een erfgenaam of de vereffenaar van de nalatenschap is ook van toepassing op nalatenschappen, die zijn opengevallen vóór de invoering van de wet, maar toen nog niet (geheel) waren afgewikkeld, artikel 138 Ow.

H.M. Karstens-van Halsema

⁸⁶ Euro en aandelenkapitaal

Inleiding

Bij brief van 7 december 1998 (de Eurobrief) heeft de minister van Justitie de Staten-Generaal bericht over de aanpassingen van Boek 2 BW ten gevolge van de invoering van de euro.

In die brief worden ook de hoofdlijnen van een aan te bieden wetsvoorstel geschetst, zie hierover JBN 1999, nr 3.

Op 24 september 1999 heeft de minister aan de Tweede Kamer het aangekondigde wetsvoorstel aangeboden. Hieronder volgen, in hoofdlijn, de voorgestelde wijzigingen.

Structuurregeling

Het grensbedrag voor toepassing van de structuurregeling op coöperaties, NV's en BV's wordt vastgesteld op euro 12.000.000,00, artikelen 2:63b lid 4 en 2:153 en 2:263 lid 4.

Minimaal geplaatst en gestort kapitaal

Het minimaal geplaatst en gestort kapitaal voor NV's en BV's wordt vastgesteld op respectievelijk euro 45.000,00 (artikel 2:67 leden 2 en 3) en euro 18.000,00.

De nominale waarde van de aandelen zal ten minste één eurocent moeten bedragen, artikel 2:67/178 lid 1. Vennootschappen hebben tot 1 januari 2002 de keuze om hun nominatie in gulden te laten luiden. Dit wordt bepaald in een aan artikel 2:67/178 toe te voegen lid 5.

Aandelenkapitaal omzetten in euro

In het nieuw voorgestelde artikel 2:67b/178b wordt de omzetting van kapitaal in euro geregeld. Indien voor 1 januari 2002 wordt besloten tot statutenwijziging waarbij het aandelenkapitaal wordt omgezet van gulden in euro, moet als volgt worden gehandeld.

Allereerst wordt de nominale waarde van elk van de uitgegeven aandelen berekend in euro. Afgerond moet worden tot twee cijfers achter de komma.

De wet bepaalt dat de som van de omgezette nominale waarde van de aandelen geldt als het bedrag van het geplaatst kapitaal in euro. Vervolgens moet worden uitgerekend tot welk bedrag in euro omzetting van het oorspronkelijk bedrag van het geplaatst kapitaal in gulden zou hebben geleid.

Is de som van de nominale waarde van de in euro omgerekende aandelen hoger dan het bedrag van het eveneens in euro omgerekende en afgeronde geplaatst kapitaal, dan is er sprake van kapitaalverhoging. Hierbij hoort een stortingsplicht.

Deze stortingsplicht wordt ten laste gebracht van de uitkeerbare reserves. Zijn deze niet toereikend, dan vormt de vennootschap een bijschrijvingsreserve ter grootte van het verschil dat niet ten laste van de uitkeerbare reserves is gebracht. Deze reserve wordt ook wel de euroreserve genoemd. Totdat het verschil uit ingehouden winst of te vormen reserves is voldaan, mogen geen tussentijdse winstuitkeringen aan de desbetreffende aandeelhouders worden gedaan.

Is de som van de nominale waarde van de in euro omgerekende aandelen lager dan het bedrag van het eveneens in euro omgerekende en afgeronde geplaatste kapitaal, dan is sprake van kapitaalvermindering. Om schuldeisers van de vennootschap afdoende bescherming te bieden bepaalt lid 3 van artikel 2:67b/178b dat een reserve moet worden gevormd ter grootte van het verschil. De reserve draagt het karakter van een agioreserve.

Het bedrag is echter niet vrij uitkeerbaar.

De twee hierboven bedoelde reserves (bij kapitaalverhoging en kapitaalverlaging) zijn wettelijke reserves als bedoeld in artikel 2:373.

Indien door de aandeelhoudersvergadering uitsluitend wordt besloten tot omzetting van het bedrag van de aandelen en van het maatschappelijk kapitaal, vereist het nieuw toe te voegen artikel 2:121a/213a de instemming van de meerderheid van de uitgebrachte stemmen in een vergadering waarbij ten minste de helft van het geplaatst kapitaal is vertegenwoordigd, ook al geldt volgens de statuten van de desbetreffende vennootschap een hogere meerderheid en/of quorum voor het besluit tot statutenwijziging.

Zijn er meerdere soorten aandelen, dan wordt de instemming van elke groep geëist.

Voor een uitsluitend op omzetting van het aandelenkapitaal van gulden in euro gerichte statutenwijziging

is geen verklaring van geen bezwaar vereist ingevolge het aan artikel 2:125/235 nieuw toe te voegen lid 4.

Aandelenkapitaal handhaven in gulden

Vennootschappen die zijn opgericht voor 1 januari 2002 mogen het bedrag van het maatschappelijk kapitaal en van de aandelen in gulden blijven vermelden volgens het nieuwe lid 5 van artikel 2:67/178.

Volgens de verordening van de Raad van de Europese Unie over de invoering van de euro wordt iedere vermelding in gulden in de statuten vanaf 1 januari 2002 van rechtswege gelezen als verwijzingen in euro.

In verband hiermede wordt in lid 1 van het nieuwe artikel 2:67c/178c bepaald, dat de vennootschap waarvan het aandelenkapitaal in gulden luidt, in het maatschappelijk verkeer de tegenwaarde in euro kan gebruiken tot ten hoogste twee cijfers achter de komma, mits daarbij wordt verwezen naar dit artikel. Hiermee wordt voorkomen dat een vennootschap verplicht is om in publicaties, zoals bijvoorbeeld jaarrekeningen, de nominale waarde van de aandelen in euro met een oneindige reeks van cijfers aan te duiden. Om duidelijk te maken dat het hier om een vereenvoudigde notering en niet om een afronding gaat, moet de vennootschap vermelden dat zij gebruik heeft gemaakt van de wettelijke mogelijkheid.

Indien een vennootschap waarvan het aandelenkapitaal in gulden luidt na 1 januari 2002 een wijziging aanbrengt in een of meer bepalingen waarin bedragen in gulden worden uitgedrukt, moeten in de statuten alle bedragen worden omgezet in euro, artikel 2:67c/178c lid 2. Het gaat dan niet alleen om bepalingen betreffende het kapitaal of het nominale bedrag van de aandelen, maar ook om regelingen inzake statutaire bevoegdheidsbepalingen of toestemmingsvereisten.

De hierboven genoemde regels van omzetting van het aandelenkapitaal in euro kunnen voor deze omzetting worden toegepast. Omdat het hierbij dan niet zal gaan om een statutenwijziging waarbij alleen het aandelenkapitaal in euro wordt omgezet, zullen hiervoor niet de bepalingen van het nieuwe artikel 2:231a en het nieuwe lid 4 van artikel 2:235 gelden.

Dit houdt in dat voor een besluit van de aandeelhoudersvergadering tot een dergelijke statutenwijziging de in de statuten vermelde versterkte meerderheid en/of quorum geldt en dat terzake deze

statutenwijziging bij het ministerie van Justitie de verklaring van geen bezwaar moet worden aangevraagd.

Bankverklaring

Aan artikel 2:80a/191a wordt aan het slot van lid 2 een zin toegevoegd, welke luidt: 'Storting in een valuta die een eenheid is van de euro ... wordt niet beschouwd als storting in vreemd geld'.

Fiscaliteit

Op 29 september 1999 is aan de Tweede Kamer aangeboden het wetsvoorstel Belastingplan 2000. De beoogde datum van inwerkingtreding is 1 januari 2000. In dit wetsvoorstel wordt het tarief voor de kapitaalsbelasting in artikel 36 van de Wet op belastingen van rechtsverkeer verlaagd van 1% tot 0,9%. Dit gebeurt om het fiscale vestigingsklimaat te stimuleren.

Wellicht zal het tarief later nog worden verlaagd tot 0,7% zoals door de werkgroep Belastingen bedrijfsleven 21^e eeuw wordt aanbevolen.

Om te voorkomen dat de vermeerdering van het vennootschappelijk kapitaal die ontstaat door omzetting van gulden naar euro, wordt onderworpen aan kapitaalsbelasting, wordt in artikel XXI lid 1 van het wetsvoorstel bepaald:

'Van de heffing van kapitaalsbelasting is vrijgesteld de kapitaalsvermeerdering die uitsluitend het gevolg is van de omzetting van het nominale bedrag van de aandelen in euro volgens artikel 67a of artikel 178a van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek'. Dat kapitaalverhoging een gevolg kan zijn van de omzetting van het aandelenkapitaal in euro is hierboven uiteengezet. De vrijstelling van kapitaalsbelasting moet worden gezien als een bijdrage aan het bevorderen van de introductie van de euro voor vennootschappen.

Om te voorkomen dat ongewenst gebruik zou kunnen plaatsvinden van de hier voorgestelde vrijstelling van kapitaalsbelasting, is in het tweede lid van genoemd artikel van het wetsvoorstel uitgesloten de kapitaalsvermeerdering die verband houdt met een omzetting van aandelen die na 31 december 1998, dus na het bekend worden van de omrekenkoers, zijn uitgegeven. Het misbruik zou erin kunnen bestaan dat voorafgaand aan het moment waarop uitgifte van aandelen nog slechts kan plaatsvinden in euro, te weten vanaf 1 januari 2002, aandelen worden uitgegeven in bijvoorbeeld f 0,01. Daarbij wordt dan minder uitgegeven dan waaraan behoefte

bestaat. Vervolgens wordt het kapitaal omgezet in euro waardoor een kapitaalvermeerdering kan plaatsvinden. Die kapitaalsvermeerdering zou dan, zonder nadere maatregelen, vrij zijn van kapitaalsbelasting.

Huidige situatie

Thans staat het ministerie van Justitie reeds toe dat het aandelenkapitaal van NV's en BV's bij hun oprichting dan wel door middel van statutenwijziging, in euro luidt.

Bij oprichting van een NV bedraagt het minimaal geplaatst kapitaal euro 45.378,02 verdeeld in 4.537.802 aandelen van elk euro 0,01. Het maatschappelijk kapitaal luidt dan euro 226.890,10 verdeeld in 22.689.010 aandelen van elk euro 0,01. Wil de vennootschap aandelen met een nominale waarde van euro 1,00 dan bedraagt het minimaal geplaatste aandelenkapitaal euro 45.379,00 verdeeld in 45.379 aandelen van elk euro 1,00. Het maatschappelijk kapitaal luidt dan euro 226.895 verdeeld in 226.895 aandelen, elk nominaal groot euro 1,00. Voor de BV bedraagt het minimaal geplaatst aandelenkapitaal euro 18.151,21 indien de nominale waarde van de aandelen gelijk is aan euro 0,01. Het maatschappelijk kapitaal is dan euro 90.756,04. Is de nominale waarde van de aandelen euro 1,00 dan bedraagt het minimaal geplaatst aandelenkapitaal euro 18.152 en het maatschappelijk kapitaal euro 90.760.

Indien het bij de oprichting in euro luidende geplaatste kapitaal wordt volgestort in geld dient ten name van de NV of BV-i.o. een bankrekening geopend te worden. Deze rekening moet een eurorekening zijn, waarop het bij de oprichting te storten bedrag in euro staat vermeld. Aangenomen moet worden dat sedert 1 januari 1999 storting in euro geen storting in vreemd geld is als bedoeld in artikel 2:93a/203a leden 2 en 3, omdat euro de valuta is van de landen die deelnemen aan de EMU en de gulden en de andere nationale valuta van de deelnemende landen, een uitdrukkingseenheid is geworden van de euro. Hiervan gaat ook de minister uit in de MvT bij het eerst genoemd wetsvoorstel. De in de leden 2 en 3 van artikel 2:93a/203a bedoelde verklaring over de wisselkoers heeft ook geen zin, omdat de valuta van de landen die aan de derde fase van de EMU deelnemen voortaan in een valuta verhouding ten opzichte van elkaar en van de euro staan. Zoals hierboven geschreven wordt zal in de wet uitdrukkelijk worden bepaald dat storting in euro geen storting is in vreemd geld.